

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІ історії, права та міжнародних відносин

 Олександр ЖУКОВ
«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕНЕАЛОГІЯ

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма Історія та археологія

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією НН інституту історії, права та міжнародних відносин

«28» серпня 2025 р.

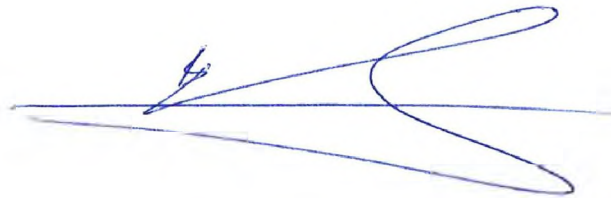
Голова **Світлана Моцак**
кандидат педагогічних наук, доцент

Суми – 2025

Розробник:

Оліцький В'ячеслав Олександрович – кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри історії України

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри історії України.
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри історії України

В'ячеслав ОЛІЦЬКИЙ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Обов’язкова
		Рік підготовки:
		4-й
		Семестр
7-й		
Лекції		
16 год.		
Практичні, семінарські		
24 год.		
Лабораторні		
Самостійна робота		
48 год.		
Консультації:		
2 год.		
Вид контролю: залік		
Загальна кількість годин – 90		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Генеалогія» полягає у поглибленому вивченні генеалогії як спеціальної історичної дисципліни, ознайомленні студентів із основами розвитку генеалогічної науки, її принципами та методами, особливостями проведення генеалогічного дослідження.

Навчальна дисципліна «Генеалогія» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми (цикл професійної підготовки).

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**:

ІК 1. Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

СК 14. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Генеалогія» базується на загальних знаннях таких дисциплін як «Історія України», «Допоміжні історичні дисципліни».

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

4. Критерії оцінювання результатів навчання Розподіл балів

Поточний контроль									Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3		Р-Л 4		
Т 1.1.	Т 1.2.	Т 1.3.	Т 2.1.	Т 2.2.	Т 2.3.	Т 3.1.	Т 3.2.	Т 4.1.		
Поточний контроль									70	100
6	6	6	12	12	6	6	6	10		
Контроль самостійної роботи									30	
3	3	3	4	4	3	3	3	4		

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, участі у семінарах, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **70 балів:** участь у **семінарах** – підготовка аналітичних звітів та доповідей і пред'явлення результатів в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю.

- **30 балів:** підготовка генеалогічного дослідження власного родоводу, опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка рефератів, есе тощо.

Разом – **100 балів.**

Оцінювання результатів аудиторної роботи здійснюється за наступними критеріями:

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
6	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та правильно інтерпретує історичні та генеалогічні явища та процеси; виконує всі завдання, може правильно визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу; висловлює і обґрунтовує власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження, що ґрунтуються на системному знанні теоретичних положень. Під час заняття продемонстрована активність та ініціативність.
5	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та в цілому правильно інтерпретує історичні та генеалогічні явища та процеси; виконує завдання, однак допускає неточності; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу; висловлює власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження, що ґрунтуються на положеннях підручників і навчальних посібників, окремих прикладах з історичної практики або власного родоводу. Під час заняття продемонстрована ініціативність.
4	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та в цілому правильно інтерпретує історичні та генеалогічні явища та процеси; виконує завдання, однак допускає неточності; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу; висловлює власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження, що ґрунтуються на положеннях підручників і навчальних посібників.
3	Здобувач вищої освіти дає відповіді на питання семінарського заняття, відтворює дефініції та пояснює зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає, проте неточно інтерпретує історичні та генеалогічні явища та процеси; завдання виконує з неістотними помилками; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, допускаючи незначні помилки.
2	Здобувач вищої освіти дає відповіді на більшість питань семінарського заняття, відтворює дефініції загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; лише називає історичні та генеалогічні явища та процеси; завдання виконує з неістотними помилками; не може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, називаючи при цьому їх ознаки.
1	Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не відповідає на питання, що винесені на розгляд, з труднощами виконує завдання, допускаючи змістовні помилки, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття.
0	Відсутність на занятті

4.2 Критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки студента

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	- студент упевнено оперує обсягом навчального матеріалу і застосовує його для розв'язання проблем; - самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; - може характеризувати та аналізувати історичну інформацію; - співвідносити події та процеси за періодами на основі наукової періодизації історичної науки; - знає історіографію розглядуваних проблем; - студент виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати матеріал, наводити чисельні приклади; - вільно користується тематичними картами; - розуміє основні тенденції розвитку історичних проблем слов'янства;
82 - 89	- студент загалом володіє обсягом навчального матеріалу; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати основні теоретичні й фактологічні положення, явища, але відповідь може бути не зовсім змістовною, цілісною, послідовною, містити деякі фактологічні помилки, неточності; - студент робить незначні помилки, користуючись картою; - не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи; - дає загальну характеристику подій (причини, наслідки, значення); - встановлює послідовність подій, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між ними;
74 - 81	- студент загалом володіє обсягом навчального матеріалу; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати основні теоретичні й фактологічні положення, явища, але відповідь може бути не зовсім змістовною, цілісною, послідовною, містити деякі фактологічні помилки, неточності; - студент робить незначні помилки, користуючись картою; - не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи; - не достатньо повно дає характеристику подій (причини, наслідки, значення); - на посередньому рівні встановлює послідовність подій, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між ними;
64 - 73	- студент володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; - може репродуктивно відтворити незначну частину теоретичного й фактологічного матеріалу; - виявляє знання і розуміння окремих положень курсу; - вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення,

	порівняння, висновки; - визначає окремі ознаки подій, встановлює їх послідовність; - може дати стислу характеристику окремої постаті; - слабо орієнтується за картами;
60 - 63	- студент володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; - може репродуктивно відтворити незначну частину теоретичного й фактологічного матеріалу; - виявляє знання і розуміння окремих положень курсу; - вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; - визначає окремі ознаки подій, встановлює їх послідовність; - може дати стислу характеристику окремої постаті; - слабо орієнтується за картами;
35-59	коли студент дуже слабо володіє навчальним матеріалом, нездатний елементарно розпізнавати і відтворити окремі факти, явища, події; - впізнає постать чи подію лише за детальним описом; - не визнає послідовності подій; - відсутні навички роботи з картами; - відповідь має уривчастий, незакінчений, незмістовний характер; - відсутня здатність викласти думку на елементарному рівні; - вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні “так – ні”);
1 - 34	- коли студент зовсім не володіє навчальним матеріалом, нездатний елементарно розпізнавати і відтворити окремі факти, явища, події; - не впізнає постать чи подію; - не визнає послідовності подій; - відсутні навички роботи з картами; - відповідь має уривчастий, незакінчений, незмістовний характер; - відсутня здатність викласти думку на елементарному рівні; - вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні “так – ні”);

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній

освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>).

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни «Генеалогія» можуть бути:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

- підготовка доповідей, есе, презентацій. Передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

Питання для самоконтролю:

1. Основні генеалогічні поняття та терміни
2. Види та ступені спорідненості
3. Генеалогія в античному світі і ранньому середньовіччі
4. Роль генеалогії в середньовіччі
5. Розвиток генеалогії в новий час
6. Генеалогія в Російській імперії
7. Внесок О.М. Лазаревського у розвиток генеалогічної науки
8. В.М. Модзалевський та його «Малоросійський родословник»
9. Сучасний стан української генеалогії
10. Джерела церковного походження
11. Джерела адміністративно-державного походження
12. Джерела господарсько-фінансові
13. Документи радянського періоду
14. Основні види родоводів і їхня типологія
15. Генеалогічні картки
16. Оформлення генеалогічного дерева, схеми, таблиці
17. Номерація в генеалогічному дослідженні

18. Поколінний розпис
19. Власні імена та прізвища в генеалогії. Традиції ім'янаречення в Україні.
20. Джерела творення українських прізвищ.
21. Методика встановлення окремих генеалогічних фактів.
22. Поняття про системи соціального етикету
23. Соціально-етичні відносини радянської доби
24. Особливості соціально-етичних відносин незалежної України

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Генеалогія» складається з чотирьох розділів, які в цілому висвітлюють історію генеалогії, розкривають основні терміни та поняття, характеризують головні групи генеалогічних джерел та висвітлюють методику і основні етапи проведення генеалогічного дослідження.

Розділ 1. Генеалогія як наука.

Розділ 2. Методика генеалогічного дослідження.

Розділ 3. Генеалогія окремих соціальних станів.

Розділ 4. Власний родовід.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Розділ 1. Генеалогія як наука.

Тема 1.1. Генеалогія як наука. Спорідненість у генеалогії.

Визначення, об'єкт, предмет, методологічні засади генеалогії. Міжпредметні зв'язки генеалогії. Основні генеалогічні поняття та терміни. Види та ступені спорідненості

Тема 1.2. Історія генеалогії.

Генеалогія в античному світі і ранньому середньовіччі. Роль генеалогії в середньовіччі. Розвиток генеалогії в новий час. Генеалогія в Російській імперії.

Тема 1.3. Розвиток української генеалогії.

Заснування української генеалогії. Внесок О.М. Лазаревського у розвиток генеалогічної науки. В.М. Модзалевський та його «Малоросійський родословник». Сучасний стан української генеалогії.

Розділ 2. Методика генеалогічного дослідження.

Тема 2.1. Джерела генеалогічного дослідження.

Поняття генеалогічного джерела. Джерела церковного походження. Джерела адміністративно-державного походження. Джерела господарсько-фінансові. Документи радянського періоду.

Тема 2.2. Методика оформлення генеалогічних даних.

Основні види родоводів і їхня типологія. Генеалогічні картки. Оформлення генеалогічного дерева, схеми, таблиці. Номерація в генеалогічному дослідженні. Поколінний розпис.

Тема 2.3. Методика ідентифікації осіб в генеалогії та встановлення окремих генеалогічних фактів.

Ономастика та антропономастика і генеалогія. Власні імена та прізвища в генеалогії. Традиції ім'янаречення в Україні. Джерела творення українських прізвищ. Законодавчі акти, які регулюють надання імені, прізвища, зміну імені, прізвища в Україні. Використання даних геральдики, сфрагістики та інших допоміжних історичних дисциплін для ідентифікації осіб. Методика встановлення окремих генеалогічних фактів.

Розділ 3. Генеалогія окремих соціальних станів.

Тема 3.1. Системи соціального етикету.

Поняття про системи соціального етикету. Виникнення постійних звань і титулів. Системи соціального етикету в Україні XVI–XVIII ст. «Табель про ранги» 1722 р. і трансформація в системі соціального етикету Російської імперії. Соціально-етичні відносини радянської доби. Особливості соціально-етичних відносин незалежної України.

Тема 3.2. Українська шляхта та козацька старшина у XIV-XVIII ст. Генеалогія українського селянства.

Зародження українського козацтва і виникнення козацьких родів. Родоводи української шляхти. Родоводи гетьманів, кошових отаманів та козацької старшини. Родоводи українського селянства.

Розділ 4. Власний родовід.

Тема 4.1. Власний родовід.

Представлення власного родоводу.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.
Розділ 1. Генеалогія як наука					
Тема 1.1 Генеалогія як наука. Спорідненість у генеалогії	8	2	2		4

Тема 1.2 Історія генеалогії	8	2	2		4
Тема 1.3 Розвиток української генеалогії	8	2	2		4
Розділ 2. Методика генеалогічного дослідження					
Тема 2.1 Джерела генеалогічного дослідження	16	4	4		8
Тема 2.2 Методика оформлення генеалогічних даних	14	2	4		8
Тема 2.3 Методика ідентифікації осіб в генеалогії та встановлення окремих генеалогічних фактів	8	2	2		4
Розділ 3. Генеалогія окремих соціальних станів					
Тема 3.1 Системи соціального етикету	8	2	2		4
Тема 3.2 Українська шляхта та козацька старшина у XIV-XVIII ст. Генеалогія українського селянства	6		2		4
Розділ 4. Власний родовід					
Тема 4.1 Власний родовід	12		4		8
Усього годин	90	16	24	2	48

7.3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Генеалогія як наука. Спорідненість у генеалогії	2
2	Історія генеалогії	2
3	Розвиток української генеалогії	2
4	Джерела генеалогічного дослідження	4
5	Методика оформлення генеалогічних даних	2
6	Методика ідентифікації осіб в генеалогії та встановлення окремих генеалогічних фактів	2
7	Системи соціального етикету	2
Разом		16

7.4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Генеалогія як наука. Спорідненість у генеалогії	2
2	Історія генеалогії	2
3	Розвиток української генеалогії	2

4	Джерела генеалогічного дослідження	4
5	Методика оформлення генеалогічних даних	4
6	Методика ідентифікації осіб в генеалогії та встановлення окремих генеалогічних фактів	2
7	Системи соціального етикету	2
8	Українська шляхта та козацька старшина у XIV-XVIII ст. Генеалогія українського селянства	2
9	Власний родовід	4
Разом		24

7.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Генеалогія як наука. Спорідненість у генеалогії	4
2	Історія генеалогії	4
3	Розвиток української генеалогії	4
4	Джерела генеалогічного дослідження	8
5	Методика оформлення генеалогічних даних	8
6	Методика ідентифікації осіб в генеалогії та встановлення окремих генеалогічних фактів	4
7	Системи соціального етикету	4
8	Українська шляхта та козацька старшина у XIV-XVIII ст. Генеалогія українського селянства	4
9	Власний родовід	8
Разом		48

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Войтович Л., Кривошея І. Генеалогія. Навчальний посібник. Умань 2001.
2. Голиш Л.Г. Генеалогія та основи соціального етикету: навч-метод. пос. Ч., 2012.
3. Спеціальні історичні дисципліни: довідник / кер. авт. кол. І.Н. Войцехівська. К., 2008.
4. Яременко М. Спеціальні історичні дисципліни. К.: Аграр Медіа Груп, 2010.

Додаткові:

5. Антонович В. О происхождении шляхетских родов в Юго-Западной России. К., 1867.
6. Барвінський Б. Конашевичі в перемиській землі у XV і XVI ст. Генеалогічно-історична монографія. *Записки НТШ*. Львів, 1930. С. 19–175.
7. Войтович Л., Кривошея І. Генеалогія. Навчальний посібник. Умань 2001.
8. Ворончук І. Родоводи волинської шляхти XVI – першої половини XVII ст. (реконструкція родинних структур: методологія, методика, джерела): Наук.-метод. вид. К., 2009.

9. Генеалогія. Збірка наукових праць. / Голова ред. кол. В. Смолій. Вип. 1. К., 2013.
10. Герасименко Н.О. Подвижник історичної науки О.М. Лазаревський. *Український історичний журнал*. 2004. № 4. С. 90-102.
11. Гусарова П., Дмитриева О. Введение в специальные исторические дисциплины. Учебное пособие. М., 1990.
12. Кобрин В., Леонтьева Г. Вспомогательные исторические дисциплины. М.: Просвещение, 1984.
13. Коваль О.М. Вадим Львович Модзалевський. *Студії з архівної справи та документознавства*. 1997, т. 2
14. Колесник О.С. Внесок В.Л. Модзалевського у становлення й розвиток української генеалогії. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Історія та археологія»*, 2016. Випуск 24. С. 99-103.
15. Кривошея В. Національна еліта Гетьманщини. Персональний склад і генеалогія козацької старшини. 1648–1782. К., 1998.
16. Кривошея В., Кривошея І., Кривошея О. Неурядова старшина Гетьманщини. К., 2009.
17. Кривошея В. Козацька еліта гетьманщини. К. 2008.
18. Легун Ю. Генеалогія селян Подільської губернії: джерела. Вінниця, 2005.
19. Легун Ю. Класифікація джерел генеалогічного характеру селянських родин Правобережної України. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії і методики*. 2005. 12.
20. Лобко Н. Генеалогічне дослідження: минуле і сучасність.
21. Лобко Н. Теоретичні та практичні питання реконструкції родоводів українців. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. Ч. 20. Генеалогія та геральдика. К. 2012.
22. Маркович О.М. Историческая и статистическая записка о дворянском сословии и дворянских имуществвах Черниговской губернии. 1846.
23. Масенко Л. Українські імена та прізвища. К., 1990.
24. Маслійчук В. «Шляхетськість» слобідсько-української козацької старшини другої половини XVII–XVIII століть (ономастика, геральдика, генеалогія). *Записки Наукового товариства ім. Шевченка*. Том CCXL. Львів, 2000. С. 236–246.
25. Маслійчук В. Козацька старшина Харківського слобідського полку 1654–1706 років. Харків, 1999.
26. Мілевич С. Генеалогія. Ч. II. Курс лекцій: навч. пос. Одеса, 2004.
27. Модзалевський В. Малороссийский родословник. Т.1-4. К., 1908-1914.
28. Однороженко О. До історії української генеалогії та геральдики княжі роди XIV–XVII ст. *Генеалогічні записки Український геральдичного товариства*. Львів, 2007. Вип. VI. С.45-86,
29. Однороженко О. До історії української генеалогії та геральдики: княжі роди XIV–XVII ст. *Генеалогічні записки*. Львів, 2010. Вип. VIII (нової серії II). С.1-34.
30. Однороженко О. Українська (руська) еліта доби Середньовіччя і раннього Модерну: структура та влада К., 2011.

31. Оліцький В.О. Калнишева слава не вмере, не загине: монографія. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2020. 244 с.
32. Оліцький В. Родовід Петра Калнишевського. *Сумські історико-краєзнавчі студії. Збірник матеріалів Регіональної науково-практичної конференції (м. Суми, 1 листопада 2019 р.)*. Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2019. С. 79–83.
33. Редько Ю. Довідник українських прізвищ. К., 1969.
34. Сімейний кодекс України.
35. Сkochиляс І. Запровадження метричних книг у Київській митрополії (середина XVII - XVIII ст.). *Генеалогічні записки*. Львів, 2009. Вип. VII (нової серії I). С.26-57.
36. Скрипник Л., Дзятківська Н. Власні імена людей: Словник-довідник. К., 1996.
37. Томазов В.В. Генеалогія козацько-старшинських родів: історіографія та джерела (др. пол. XVII – поч. XX ст.). К., 2006.
38. Томазов В. К юбилею В.Л.Модзалевского. *Известия Русского генеалогического общества*. Вип. 4. СПб., 1995
39. Черепанова С. Філософія родознавства: навч. пос. К., 2008.
40. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV – до середини XVII ст.: (Волинь і Центральна Україна). К., 1993.

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Навчальні аудиторії, які обладнані для проведення лекційних і семінарських занять.
2. Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютери, мультимедійний проектор, екран.